

STILTE WERKT

CENTRUM WAERBEKE



STILTE EN RUIMTELIJKE ORDENING

Maciej Mycielski

Ruimtelijke ordening is een ruim begrip. Elke dag ordenen we de ons beschikbaar gestelde ruimte om ons heen. Of we het willen of niet, elke dag wordt ruimte rondom ons geordend. Natuurlijke, maatschappelijke, demografische, economische, politieke, ideologische, culturele, ... alsook persoonlijke ontwikkelingen beïnvloeden ons omgaan met de omgeving. Ruimtelijke ordening heeft verbazingwekkend veel invloed op onze dagelijkse leefkwaliteit. Stilte laten deel uit maken van de ruimtelijke ordening – en dus van onze leefkwaliteit – kan beginnen indien de intrinsieke waarde ervan erkend wordt.

De *genius loci* van een omgeving – cfr. Norberg-Schulz – is een behulpzame denkpiste. Laat ons eerst de natuurlijkheid van een omgeving – haar 'genie' en, waarom niet, haar stilte – eerst herkennen en erkennen. *Het is er*. Een stil kapelletje langs een gewone weg. Een groep hoge bomen, in stilte gegroeid. Een eenvoudige hoeve. Een klein dorp verborgen in de prachtige glooiingen van een historisch landschap. Een dorpskern waar rust primeert op voorbijgaand verkeer. Een begijnhof of een museum in een drukke stad. Het zijn stille fundamenten van een omgeving die men kan negeren of waarop een verlicht initiatief verder kan bouwen.

Stiltegebied Dender-Mark kan een laboratorium worden van stilte en ruimtelijke ordening. Hoe stilte integreren in de bossen en de natuur, in de agrarische gebieden, in dorpskernen, langs verkeersaders, in nieuwe stedelijke ontwikkelingen is een ongewone opgave. Een rijkdom aan bestaand gedachtengoed over stedenbouwkundig ontwerp en integratie, revitalizatie, landschap, wegenis, architectuur en kunst kan geselecteerd, toegepast en verder verdiept worden, binnen een geordend kader van een *masterplan* voor Dender-Mark. Deze zou uit een drieluik kunnen bestaan.

Stiltegebied: in een bredere context. Dender-Mark is een groot, moeilijk te bereiken gebied, maar het is niet volledig geïsoleerd. Het is een natuurlijk, stil kloppend hart, die omliggende gebieden kan beïnvloeden en inspireren. Omgekeerd, omliggende gebieden oefenen ook invloed uit op Dender-Mark. Dender-Mark kan een trekpleister worden of mag het juist niet. Het maakt deel uit van het ruimere debat van het toonbaar maken van de noodzakelijke stilte in de maatschappij.

Stiltegebied: natuurlijke omgeving, horizontale infrastructuur, verticale infrastructuur. Dender-Mark bestaat uit bossen, natuur, agrarische gronden, wegenissen en verkeersaders, grotere nederzettingen en individuele gebouwen. Elk grondgebruik maakt deel uit van het stiltegebied waar pragmatische groei of nodige afbouw bespreekbaar kan worden op basis van de bestaande situatie en uitgaande van de gewenste sfeer, de natuurlijke integratie en mogelijke versterking.

Stiltegebied: zichtbaar maken van alle verwante initiatieven en activiteiten. Dender-Mark beschikt over een waaier aan initiatieven met betrekking tot stilte die nog relatief onbekend zijn. Binnen het stiltegebied (en erbuiten) kan men initiatieven en activiteiten op kaart brengen, in relatie met wandelpaden, rustpunten, aanrijroutes. Er is al een fysisch lokaal netwerk. Er kan een ruimer netwerk groeien dat uiteindelijk heel België kan omvatten (inclusief stilte-initiatieven in stedelijke centra, stations, luchthavens) en dat bijdraagt tot sensibilisatie en draagvlakvorming.

Een algemene methodologie, kennisbank, know-how en netwerk voor stiltegebieden kan ontwikkeld worden, die toonbaar, begrijpbaar en toepasbaar is als stille inspiratiebron voor andere gebieden en voor eerder welk stedenbouwkundig project, met visuele/grafische toelichting en concrete adviezen.

Het *masterplan* zelf zou een evolutief plan kunnen zijn, waarin bijeengegaaarde informatie, nieuwe invalshoeken en tijdloze inzichten een plaats kunnen vinden. Parallel kunnen inzichten vanuit filosofisch, humanistisch en therapeutisch oogpunt de opgave verrijken. En zo leidt het begrip stilte in de ruimtelijke ordening tot verrassende, nieuwe ontmoetingen. Voor een stedenbouwkundige, met leefkwaliteit begaan, is het een welkome verdieping van de discipline van ruimtelijke ordening zelf.

De vraag naar stiltebronnen is eigenlijk een persoonlijke vraag. Het heeft veel met geloofservaring te maken en ik weet niet of dit de plaats is om erover expliciet te spreken.

Veel plekken stralen op een natuurlijke wijze rustgevend stilte uit – naast andere die in het bijzonder 'stille' bezinning vragen. Auschwitz bijvoorbeeld. Laatst werd ik stil van *The Pianist* van Roman Polanski. Je kunt van de holocaust op de hoogte zijn, het is anders om het weer brutaal voor ogen te zien.

Dagelijks tracht ik plaats te maken voor een half uur stilte in mezelf, waar zich voor mij de belangrijkste stiltebron bevindt.